

Sygn. akt III AUa 1081/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 sierpnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Marek Żurecki
Sędziowie	SSO del. Anna Petri (spr.) SSA Krystyna Merker
Protokolant	Elżbieta Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 4 sierpnia 2016r. w Katowicach

sprawy z odwołania K. G. (K. G.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego K. G.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach

z dnia 7 kwietnia 2016r. sygn. akt X U 1500/15

zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznaje ubezpieczonemu K. G. prawo do emerytury od dnia 24 sierpnia 2015r.

/-/SSO del. A.Petri /-/SSA M.Żurecki /-/SSA K.Merker Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1081/16

UZASADNIENIE

Ubezpieczony K. G. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w R. z dnia 7 sierpnia 2015r., odmawiającej prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Ubezpieczony domagał się zmiany zaskarżonej decyzji, poprzez przyznanie mu prawa do tego świadczenia od 24 sierpnia 2015r. Podniósł, że pobiera emeryturę pomostową. Zarzucił, że inny był sposób przeliczenia okresów zaliczalnych do nabycia uprawnień do tego świadczenia i inny w odniesieniu do emerytury

z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Podkreślił, że przez cały okres zatrudnienia na kolei wykonywał pracę maszynisty elektrycznych pojazdów trakcyjnych i okres ten powinien być przeliczony do uprawnień emerytalnych wskaźnikiem 1,4. W ten sposób organ rentowy obliczał bowiem staż jego współpracownikom.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. Podniósł, że na dzień 1 stycznia 1999r. ubezpieczony udowodnił jedynie 23 lata, 5 miesięcy i 4 dni okresów składkowych i nieskładkowych, zamiast wymaganych 25 lat. Nadto, nie osiągnął wieku emerytalnego.

Wyrokiem z dnia 7 kwietnia 2016r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Sąd I instancji ustalił, że w okresie od 1 lipca 1975r. do 13 stycznia 2011r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) Sp. z o.o. (...) Zakładzie (...) w K. kolejno na stanowisku: elektromontera, pomocnika maszynisty pojazdu trakcyjnego, maszynisty pojazdu trakcyjnego i starszego maszynisty pojazdu trakcyjnego. Z tego tytułu od 4 stycznia 2011r. pobiera emeryturę pomostową.

W dniu 30 lipca 2015r. złożył w organie rentowym wniosek o emeryturę. Odmawiając zaskarżoną decyzją jego uwzględnienia na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, organ rentowy przyjął, iż na dzień 1 stycznia 1999r. udowodnił on 23 lata, 5 miesięcy i 4 dni okresów składkowych i nieskładkowych, z których całość stanowi zatrudnienie w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie. Dokonując jego kwalifikacji prawnej, Sąd ten wskazał, iż zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

(tekst jednolity: Dz. U. z 2015r., poz. 748), zwanej dalej ustawą emerytalną, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (ust. 1).

Emerytura, o której mowa w ust. 1 przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

Natomiast, stosownie do art. 27 ust. 1 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949r. przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

1. osiągnęli wiek emerytalny określony w ust. 2 albo 3;
2. mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 27a.

Sąd I instancji uznał za zasadne stanowisko organu rentowego, zgodnie z którym ubezpieczony nie udowodnił na dzień 1 stycznia 1999r. 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, a jedynie 23 lata, 5 miesięcy i 4 dni tych okresów, stanowiących jednocześnie okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach. Nie znalazł podstaw do oczekiwanego przez ubezpieczonego podwyższenia tak ustalonego jego stażu ubezpieczeniowego, poprzez zastosowanie przelicznika 14 miesięcy do każdego roku zatrudnienia na kolei w oparciu o art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej. Zgodnie z jego brzmieniem, każdy pełny rok zatrudnienia na kolei na parowym, spalinowym

lub elektrycznym pojeździe trakcyjnym, w drużynach konduktorskich oraz na stanowiskach manewrowych lub ustawiaczy, liczy się jako 14 miesięcy zatrudnienia na kolei.

Dla potwierdzenia słuszności swej tezy, Sąd Okręgowy powołał się na uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 2013r. (I UK 154/13, OSNP 2014/10/150),

w którym wskazano, iż przepis art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej stanowi szczególny przywilej, odstępstwo od zasady równego traktowania ubezpieczonych, nieznajdujący uzasadnienia aksjologicznego, gdyż okresy pracy na wymienionych w nim stanowiskach pracy porównać można do okresów zatrudnienia na innych stanowiskach pracy w szczególnych warunkach (art. 32 ustawy), które w ustawie emerytalnej przeliczane są jednak w stosunku jeden do jednego (...). Taki jest bowiem standardowy przelicznik okresów ubezpieczenia przy ustalaniu prawa do emerytury i renty: jeden rok okresów ubezpieczenia (składkowych, nieskładkowych i innych), to jeden rok kalendarzowy stażu ubezpieczeniowego. Jedynie okresy pracy górniczej (art. 50a-50e), okresy działalności kombatanckiej wymienione w ustawie o kombatanach oraz okresy pracy przymusowej

(art. 6 ust. 2 pkt 2) uwzględnia się w większym wymiarze. Odnosząc się do orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, Sąd ten wskazał, iż wielokrotnie podkreślał on, że z zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji wynika nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej kategorii. Wszystkie podmioty prawa, charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną, powinny być traktowane równo, bez zróżnicowań dyskryminujących i faworyzujących. Podmioty różniące się mogą być natomiast traktowane odmiennie (tak uzasadnienie wyroku z 28 maja 2002r., P 10/01, OTK-A 2002 nr 3, poz. 35). Znalazło to również odzwierciedlenie w treści art. 2a ust. 1 ustawy

z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity:

Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.), który obliuguje do równego traktowania wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, stan cywilny oraz stan rodzinny, a także wskazuje, że zasada równego traktowania dotyczy między innymi obliczania wysokości świadczeń oraz okresu wypłaty świadczeń i zachowania prawa do świadczeń. Z tych względów, w powołanym rozstrzygnięciu Sąd Najwyższy uznał,

że zastosowanie art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej możliwe jest tylko wówczas, gdy wynika

to w sposób jednoznaczny z ustawy (...). Tymczasem z systematyki ustawy emerytalnej wynika, że ma on zastosowanie jedynie do ustalania prawa do emerytury kolejowej, które zostało unormowane w sposób odrębny, z uwzględnieniem specyficznych okresów zatrudnienia na kolei oraz okresów równorzędnych i zaliczalnych. Natomiast wykonywanie pracy w szczególnych warunkach, w tym zatrudnienia na kolei, nie daje ubezpieczonym jakiegokolwiek „preferencji” poza jedynym wyjątkiem przewidzianym w art. 185 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym przy ustalaniu wysokości emerytury dla osób nabywających prawo

do emerytury w wieku określonym w art. 184, kapitał początkowy podlega przeliczeniu, poprzez dodanie do okresów składkowych okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym, o którym mowa w art. 24, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę (...).

Sąd I instancji podzielił wyżej przytoczony pogląd Sądu Najwyższego uznając,

iż powoływany przez ubezpieczonego przepis art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej nie znajduje zastosowania przy ustalaniu uprawnień emerytalnych na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, albowiem brak w tej ustawie regulacji zawierającej odesłanie przy ustalaniu

tych uprawnień do art. 43 ust. 2, który w tej sytuacji ma zastosowanie tylko przy ustalaniu prawa do emerytury kolejowej, określonej art. 40 ustawy emerytalnej.

Odnosząc się do zarzutu ubezpieczonego, dotyczącego nieuzasadnionego zróżnicowania przez organ rentowy jego okresów składkowych i nieskładkowych w karcie przebiegu zatrudnienia z 6 sierpnia 2015r. i z 2 lutego 2011r., Sąd Okręgowy wyjaśnił,

iż w tym ostatnim przypadku dokonywano ustaleń pełnego stażu ubezpieczonego w związku z ustalaniem uprawnień ubezpieczonego do emerytury pomostowej, a w karcie przebiegu zatrudnienia z 6 sierpnia 2015r., zgodnie z powołaną na wstępie regulacją, ustalono ten staż na dzień 31 grudnia 1998r. na potrzeby uprawnień emerytalnych z art. 184 ustawy emerytalnej. Stąd, oczywistym jest, iż skoro ubezpieczony pozostawał w zatrudnieniu

po tej dacie, to musi występować różnica w długości jego okresów składkowych i nieskładkowych, wynikająca z istotnej różnicy czasowej w zakresie badanych okresów.

Co się natomiast tyczy sytuacji prawnej przywoływanych przez ubezpieczonego: R. K. i K. C., to Sąd I instancji uznał, iż nie ma ona żadnego znaczenia dla ustalenia uprawnień ubezpieczonego do emerytury określonej art. 184 ustawy emerytalnej, albowiem, jak wynika z nadesłanych przez organ rentowy ich akt emerytalnych, nie wydano decyzji przyznającej im prawo do tego świadczenia. Co więcej: w stosunku do R. K. organ rentowy także odmówił mu prawa do niego, z uwagi na nieosiągnięcie na dzień 1 stycznia 1999r. okresu składkowego i nieskładkowego, wynoszącego 25 lat.

Z tych przyczyn, Sąd Okręgowy stwierdził, iż brak jest podstaw prawnych, aby przy ustalaniu uprawnień ubezpieczonego do emerytury z art. 184 ustawy emerytalnej, w tym długości okresu składkowego i nieskładkowego stosować do każdego roku zatrudnienia na kolei przelicznik 14 miesięcy na podstawie art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej. Ubezpieczony nie wykazał przy tym żadnych dodatkowych, nieuwzględnionych przez organ rentowy okresów składkowych lub nieskładkowych, przypadających przed dniem 1 stycznia 1999r. Tym samym, nie udowodnił, aby spełnił przesłankę 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych z art. 184 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 27 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej. W tej sytuacji, osiągnięcie przez niego z dniem 24 sierpnia 2015r. wieku emerytalnego nie powoduje nabycia na ich podstawie prawa do emerytury. Jedynie bowiem kumulatywne spełnienie wszystkich przesłanek z art. 184 ustawy emerytalnej powoduje nabycie prawa do świadczenia określonego tym przepisem.

Mając powyższe na względzie i uznając odwołanie za nieuzasadnione, na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i wyżej powołanych przepisów, Sąd I instancji oddalił odwołanie.

Apelację od tego wyroku wniósł ubezpieczony.

Ubezpieczony zaskarżył wyrok w całości, domagając się jego zmiany, poprzez uchylenie decyzji organu rentowego i przyznanie mu prawa do emerytury od 24 sierpnia 2015r., ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Apelujący podniósł, że Sąd Okręgowy nieprawidłowo zaakceptował wyliczenie okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 23 lat, 5 miesięcy i 4 dni, sporządzone przez organ rentowy. Podjęta względem niego decyzja miała charakter rażąco sprzeczny ze stanowiskiem zajmowanym w analogicznych sprawach przez inne Oddziały ZUS, niż R.. Na potwierdzenie swego stanowiska, przytoczył decyzję emerytalną wydaną przez ZUS Oddział w K. nr (...), którą w analogicznej do niego sytuacji bez zastrzeżeń przyznano R. B. emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym. Wskazał na brak podstaw do nierównego traktowania ubezpieczonych w takiej samej sytuacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego zmierzająca do wzruszenia zaskarżonego wyroku zasługuje na uwzględnienie.

Sąd odwoławczy uznaje za własne ustalenia poczynione przez Sąd I instancji, lecz nie podziela dokonanej na ich podstawie oceny prawnej zasadności odwołania ubezpieczonego.

Sąd, istotę sporu stanowiło rozstrzygnięcie, czy ubezpieczony spełnia wymóg osiągnięcia 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, niezbędny do nabycia przez niego prawa do emerytury w obniżonym wieku, w świetle prawidłowo przytoczonego przez Sąd I instancji art. 184 ust. 1 pkt 2 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015r. poz. 748 z późn. zm.) w związku z art. 27 ust. 1 pkt 2 tej ustawy. Spełnienie przez niego pozostałych wymogów na dzień wydania wyroku przez Sąd I instancji było bowiem bezsporne.

Analiza tego zagadnienia sprowadza się do oceny trafności wniosku Sądu I instancji o braku możliwości zastosowania art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej przy ustalaniu ogólnego stażu ubezpieczeniowego wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999r., niezbędnego do nabycia prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z jego brzmieniem, każdy pełny rok zatrudnienia na kolei na parowym, spalinowym lub elektrycznym

pojeździe trakcyjnym, w drużynach konduktorskich oraz na stanowiskach manewrowych lub ustawiaczy liczy się jako 14 miesięcy zatrudnienia na kolei.

Jak wynika ze znajdującego się w aktach emerytalnych ubezpieczonego zaświadczenia jego pracodawcy z dnia 1 grudnia 2010r. (k. 9) i jego świadectwa pracy (k. 39), będąc zatrudnionym od 1 lipca 1975r. do 13 stycznia 2011r. w (...) Sp. z o.o. (...) Zakładzie (...) w K., od 1 sierpnia 1978r.

do 31 marca 1979r. pracował on na stanowisku pomocnika maszynisty pojazdu trakcyjnego, od 1 kwietnia 1979r. do 30 września 1989r. - na stanowisku maszynisty pojazdu trakcyjnego, a od 1 października 1989r. do końca zatrudnienia - na stanowisku starszego maszynisty pojazdu trakcyjnego. Zgodnie z niekwestionowanym przez organ rentowy oświadczeniem ubezpieczonego, złożonym na rozprawie apelacyjnej (k. 62), stanowiącym doprecyzowanie okoliczności wskazanej w treści odwołania, przez cały okres od 1 sierpnia 1978r.

do 31 grudnia 1998r., jako pomocnik maszynisty, maszynista i starszy maszynista pojazdu trakcyjnego, wykonywał te same obowiązki polegające na kierowaniu elektrycznym pojazdem trakcyjnym, przeznaczonym do przewozu osób. Jak wskazał przy tym Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 14 maja 1997r. (II UKN 110/97, OSNP 1998/5/162), zatrudnienie na kolei uprawniające do preferencyjnego przelicznika obejmuje zwykle pojazdy trakcyjne przystosowane do kursowania w pociągach na ogólnych warunkach i przeznaczone do przewozu osób i przesyłek. Rozstrzygnięcie to wydano na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy

z 28 kwietnia 1983r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin

(Dz. U. Nr 23, poz. 99, z późn. zm.), identycznego w swej treści z obecnym art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej. Nie budzi zatem wątpliwości fakt, iż ubezpieczony był zatrudniony

na kolei w elektrycznym pojeździe trakcyjnym przez pełne 20 lat od 1 sierpnia 1978r.

do 31 grudnia 1998r. W myśl art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej, każdy rok tego zatrudnienia liczy mu się jako 14 miesięcy zatrudnienia na kolei.

Zasadniczo wniosek ten należy odnieść do obliczania wymiaru okresów składkowych i nieskładkowych przy ustalaniu prawa do emerytury kolejowej, o jakiej mowa w art. 40 ustawy emerytalnej. Bez wątplenia przelicznik ten ma także zastosowanie do obliczania okresu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych, niezbędnego do nabycia z tego tytułu prawa w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej. Przepis ten w ust. 1 odwołuje się do art. 32 ust. 1 tej ustawy, z mocy którego, ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym, niż określony w art. 27 ust. 1. Z mocy art. 32 ust. 4 ustawy, wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. Nr 8,

poz. 43 ze zm.). Stosownie do § 3 tego rozporządzenia, do uzyskania prawa do emerytury wymagany jest dla mężczyzn okres zatrudnienia w wymiarze 25 lat. Przepis § 4 ust. 1 rozporządzenia przewiduje, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnie wiek emerytalny, wynoszący dla mężczyzn 60 lat i ma wymagany okres zatrudnienia,

w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Z mocy § 4 ust. 3 rozporządzenia, do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, o których mowa w ust. 1, zalicza się także okresy pracy górniczej w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin oraz okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin, a także okresy pracy lub służby, o których mowa w § 5-10. Okresy zatrudnienia na kolei regulował wówczas powołany już wyżej przepis art. 6 ust. 2 ustawy z 28 kwietnia 1983r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin, stanowiący poprzednik art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej. Oznacza to, iż z mocy powołanych wyżej przepisów, do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach zalicza się także okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej, stanowiącego powtórzenie dotychczas obowiązującej regulacji. Takie samo stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 22 października 2008r. (III AUa 294/08; LEX nr 504162) wskazując, iż do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach - zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. zalicza się m.in. okresy zatrudnienia na kolei, o których mowa w art. 43 ustawy emerytalnej.

Tym samym, posiadając 20 lat zatrudnienia na kolei w rozumieniu tego przepisu, ubezpieczony ma z tego tytułu 23 lata i 4 miesiące pracy w warunkach szczególnych w związku z jego pracą w okresie od 1 stycznia 1979r. do 31 grudnia 1998r. na stanowisku pomocnika maszynisty, maszynisty i starszego maszynisty pojazdu trakcyjnego, polegającą na kierowaniu elektrycznym pojazdem trakcyjnym przeznaczonym do przewozu osób. Niezależnie od tego, dysponuje jeszcze uznanym przez organ rentowy za pracę w warunkach szczególnych okresem 3 lat i 6 miesięcy: od 1 lipca 1975r. do 31 lipca 1978r. na stanowisku elektromontera i od 1 sierpnia 1978r. do 31 grudnia 1978r. na stanowisku pomocnika maszynisty pojazdu trakcyjnego (okres tych ostatnich 5 miesięcy wykracza poza pełne późniejsze 20 lat zatrudnienia na kolei, przeliczone na podstawie art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej), co daje łącznie 26 lat i 10 miesięcy pracy w warunkach szczególnych na dzień 1 stycznia 1999r.

Nie sposób w tej sytuacji przyjąć, iż do ustalenia uprawnień ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, ten sam okres pracy ubezpieczonego na kolei, polegający na kierowaniu elektrycznym pojazdem trakcyjnym od 1 sierpnia 1978r. do 31 grudnia 1998r., w inny sposób będzie obliczany na potrzeby określenia wymiaru okresów składkowych i nieskładkowych i wówczas wynosił będzie 23 lata, 5 miesięcy i 4 dni, a w inny sposób - na potrzeby określenia wymiaru pracy w warunkach szczególnych, który wynosi 26 lat i 10 miesięcy. Prowadziłoby to do niezgodnego logicznie uzasadnienia zróżnicowania sposobu obliczania stażu pracowniczego tego samego ubezpieczonego przy nabyciu prawa do tego samego świadczenia dla określenia wymiaru okresów ubezpieczenia i pracy w warunkach szczególnych. Z tych przyczyn, prezentowany przez Sąd I instancji pogląd o braku możliwości zastosowania art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej do obliczenia wymiaru okresów składkowych i nieskładkowych z art. 184 ust. 1 tej ustawy, nie może się ostać. Powołana wyżej argumentacja nie była przy tym brana pod uwagę ani przez ten Sąd, ani też przez Sąd Najwyższy w powołanym przez Sąd Okręgowy wyroku z dnia 13 listopada 2013r. (I UK 154/13, OSNP 2014/10/150), odnoszącym się zresztą do sposobu liczenia okresu zatrudnienia na kolei do ustalania wartości kapitału początkowego, który w tej sytuacji nie znajduje tu zastosowania. Zasadzał się on bowiem na braku odesłania w art. 174 ustawy emerytalnej, odnoszącym się do kapitału początkowego, do art. 43 ust. 2 tej ustawy, co z punktu widzenia uprawnień do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych pozostaje bez znaczenia.

Prezentowane stanowisko, zgodnie z którym, skoro ustawa emerytalna nie precyzuje, że przelicznik okresów pracy na kolei należy stosować wyłącznie przy ustalaniu uprawnień do emerytury kolejowej, to ma on zastosowanie także przy

obliczaniu wymiaru okresów składkowych i nieskładkowych na potrzeby nabycia prawa do innych rodzajów emerytur, znajduje pełne potwierdzenie w poglądach doktryny (tak H. Kuryło w: B. Gudowska i K. Ślebza (red.), Emerytury i renty z FUS, s. 356-357; I. Jędrasik-Jankowska, Pojęcia i konstrukcje prawne ubezpieczenia społecznego, s. 239-240 i K. Antonów, Komentarz do art. 40-45 ustawy emerytalnej) i orzecznictwa (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2004r.; II UK 412/03; LEX nr 585796 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 11 lutego 2016r.; III AUa 581/15). Takie stanowisko prezentowało też Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej (m.in. w piśmie z 18 lutego 2010r.).

Z powołanego powyżej wyroku Sądu Najwyższego wynika, iż okres zatrudnienia na kolei jest okresem ubezpieczenia społecznego, który stosownie do treści przepisu art. 5 ust. 1 pkt 1 i art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej, uwzględnia się przy ustalaniu prawa do emerytury (ogólnej) dla celów świadczenia przedemerytalnego. Jest bowiem oczywiste, że jeżeli ubezpieczony nie spełnił wymaganego przepisem art. 40 pkt 2 ustawy piętnastoletniego okresu zatrudnienia, a był zatrudniony na kolei przez krótszy okres, to ten krótszy okres kolejowego zatrudnienia jest okresem ubezpieczenia społecznego w rozumieniu przepisu art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej (tj. okresem składkowym - dopisek mój). W motywach rozstrzygnięcia wskazano, iż określone w art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej zatrudnienie na kolei jest zatrudnieniem w szczególnych warunkach i nie zmienia swej istoty ze względu na cel, dla którego jest brane pod rozwagę przez organ rentowy. W szczególności nie jest tak, że to samo zatrudnienie na kolei dla celów ustalenia prawa do emerytury kolejowej jest zatrudnieniem w szczególnych warunkach, zaś dla celów ustalenia prawa do emerytury ogólnej traci ten szczególny charakter. W związku z tym, przewidziany w art. 43 ust. 2 ustawy sposób liczenia zatrudnienia na kolei ma zastosowanie także dla ustalenia prawa do emerytury ogólnej ubezpieczonego, który nie spełnił wymaganego art. 40 pkt 2 ustawy okresu zatrudnienia na kolei. Przyjęcie odmiennego poglądu oznaczałoby akceptację nierównego traktowania tego samego okresu zatrudnienia w sprawach z zakresu ubezpieczenia społecznego, czego nie sposób zaaprobować.

Jak wskazują przy tym przytoczeni wyżej komentatorzy, reguła z art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej stosowana jest nie tylko przy ustalaniu uprawnień do emerytury kolejowej, ale również przy ustalaniu wysokości świadczeń, zgodnie z art. 53 oraz art. 183 i art. 184 tej ustawy. Nie sposób więc uznać, że przelicznik, o jakim mowa w art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej, należy stosować przy obliczaniu wymiaru okresów pracy w warunkach szczególnych z art. 184 tej ustawy i przy obliczaniu przysługującej na jego podstawie wysokości emerytury z tytułu pracy w tych warunkach, a nie będzie on miał zastosowania przy obliczaniu wymiaru okresów składkowych i nieskładkowych przy ustalaniu prawa do tego samego świadczenia. Przeciwnie rozwiązanie byłoby irracjonalne.

Za przyjęciem wymogu zastosowania art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej przy obliczaniu stażu ubezpieczeniowego na potrzeby emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, poza wskazanymi wyżej względami wynikającymi z zastosowania wykładni logicznej

(brak uzasadnienia do różnego obliczania tych samych okresów pracy na potrzeby ustalenia prawa do tego samego świadczenia i jego wysokości wymiaru pracy w warunkach szczególnych i ogólnego stażu ubezpieczeniowego), przemawiają przede wszystkim zasady wykładni językowej i systemowej. Z brzmienia tego przepisu nie wynika bowiem, by miał on zastosowanie wyłącznie przy obliczaniu stażu ubezpieczeniowego na potrzeby emerytury kolejowej. Takie zastrzeżenie zawarto tymczasem w art. 50d ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, który przewiduje przeliczenie w wymiarze półtorakrotnym wskazanej tam pracy górniczej, wyłącznie przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej, a nie innych rodzajów emerytur.

Nie było przy tym przeszkód, by w odniesieniu do emerytury kolejowej, w brzemieniu art. 43 ust. 2 tej ustawy, ustawodawca przewidział podobne ograniczenie, czego jednak nie uczynił. Zakładając racjonalność działań ustawodawcy, należy przyjąć, iż wskazaną w tym przepisie grupę pracowników kolejowych uznał za bardziej uprzywilejowaną

od innych. Wobec takiego zamiaru ustawodawcy, za nieuprawnione i pozbawione argumentów merytorycznych, należy uznać porównywanie jej z innymi pracownikami zatrudnionymi w warunkach szczególnych, którym przy obliczaniu zarówno stażu ubezpieczeniowego, jak i stażu pracy w owych warunkach stosuje się przelicznik 1:1.

Jak wynika przy tym z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2008r. (I UZP 6/08; OSNAPiUS z 2009r., nr 9-10, poz. 120), każda norma prawna z zakresu ubezpieczeń społecznych musi być wykładana ściśle, co oznacza prymat dyrektyw wykładni językowej

w odniesieniu do pozostałych metod wykładni. Skoro zatem wyraźne brzmienie powołanej regulacji nie przewiduje zastosowania jej wyłącznie przy ustalaniu uprawnień do emerytury kolejowej, to należy ją stosować także do innych rodzajów emerytur, w tym emerytury

z art. 184 ustawy emerytalnej. Wobec pracowników zatrudnionych w różnych branżach przemysłu i wykonujących diametralnie inne obowiązki, nie sposób przy tym stosować zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Ferowaną tezę o zastosowaniu przewidzianego w art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej preferencyjnego przelicznika okresu zatrudnienia na kolei przy obliczaniu wymiaru okresów składkowych i nieskładkowych na potrzeby ustalenia uprawnienia do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych potwierdza również odniesienie się do zasad wykładni systemowej. Regulacja ta została usytuowana wśród przepisów rozdziału 2, odnoszącego się do urodzonych przed 1 stycznia 1949r., do których z istoty rzeczy stosuje się przepis przejściowy: art. 184 tej ustawy dotyczący osób urodzonych po tej dacie.

W świetle powyższych uwag przyjąć należy, iż ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki do przyznania mu emerytury w obniżonym wieku z tytułu zatrudnienia

w warunkach szczególnych: osiągnął 60 lat życia w dniu (...), w dniu wejścia

w życie ustawy emerytalnej, tj. 1 stycznia 1999r., miał okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 26 lat i 10 miesięcy okresów składkowych i nieskładkowych i tyle samo okresów pracy w warunkach szczególnych. Ponadto, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Nabył więc prawo do dochodzonego świadczenia. Przeciwnie stanowisko Sądu I instancji nie zasługuje na aprobatę.

Zauważyć przy tym należy akcentowaną przez apelującego okoliczność, iż jego współpracownik, także zatrudniony na kolei na elektrycznym pojeździe trakcyjnym - R. B., nabył prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych,

przy zastosowaniu spornego przelicznika. Wskazują na to załączone do apelacji decyzje organu rentowego Oddział w K. z dnia 20 i 22 stycznia 2016r. o ustaleniu kapitału początkowego i przyznaniu mu emerytury. Gdyby nie zastosowany tam przelicznik z art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej, wówczas, wobec ustalenia w decyzji kapitałowej wymiaru jego okresów składkowych, wynoszącego 22 lata, 11 miesięcy i 16 dni oraz 4 miesięcy i 8 dni okresów nieskładkowych, nie nabyłby on uprawnień do emerytury w obniżonym wieku.

W tej sytuacji, odmowa przyznania takiego świadczenia ubezpieczonemu miałaby charakter dyskryminujący.

W myśl art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, świadczenia wypłaca się poczynając

od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak, niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Ubezpieczony zgłosił wniosek o wcześniejszą emeryturę w dniu 30 lipca 2015r. Ostatni warunek do jej nabycia w postaci osiągnięcia 60 roku życia spełnił w dniu

(...) i od tego dnia świadczenie to winno mu zatem być wypłacane. Spełnienie przez niego tego wymogu po wydaniu zaskarżonej decyzji nie ma znaczenia dla sprawy, bowiem po myśli art. 316 § 1 k.p.c., Sąd I instancji wydając wyrok winien brać pod uwagę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Wywczas przesłanka osiągnięcia wymaganego wieku była już przez niego spełniona.

Mając powyższe na względzie, na mocy art. 386 § 1 k.p.c., należało zmienić zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję i przyznać ubezpieczonemu prawo

do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, począwszy od dnia, w jakim spełnił ostatni warunek do nabycia prawa do tego świadczenia: osiągnął 60 lat.

/-/SSO del. A.Petri /-/SSA M.Żurecki /-/SSA K.Merker
Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR